

Vlaams
Parlement

ingediend op **855** (2015-2016) – Nr. 1
6 juli 2016 (2015-2016)

Verslag van de gedachtewisselingen

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Manuela Van Werde

over de evaluatie
van het decreet van 18 juli 2003
betreffende de verblijven en verenigingen
die een werking uitoefenen
in het kader van "Toerisme voor Allen"

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:*

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire,
Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Ann Soete,
Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

INHOUD

I.	Gedachtewisseling op 14 juni 2016	4
1.	Toelichting bij de evaluatie door Toerisme Vlaanderen	4
1.1.	Wat is Toerisme voor Allen volgens het bestaande decreet?	4
1.2.	Evaluatie van het decreet Toerisme voor Allen	5
1.3.	Algemene conclusies	8
1.4.	Trends	9
1.5.	Transitietraject sociaal toerisme	9
2.	Bespreking	9
II.	Gedachtewisseling op 28 juni 2016	10
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	10
2.	Antwoorden van minister Ben Weyts en van de vertegenwoordigers van Toerisme Vlaanderen	14
3.	Bijkomende vragen en antwoorden	16
	Gebruikte afkortingen	18
	Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed vond op 14 en 28 juni 2016 een gedachtewisseling plaats over de evaluatie van het decreet van 18 juli 2003 betreffende de verblijven en verenigingen die een werking uitoefenen in het kader van "Toerisme voor Allen".

Aan deze gedachtewisseling werd op 14 juni 2016 deelgenomen door vertegenwoordigers van Toerisme Vlaanderen en op 28 juni 2016 ook door minister Ben Weyts. De PowerPointpresentatie die voor de toelichting van Toerisme Vlaanderen werd gebruikt is te vinden op de [dossierpagina](http://www.vlaamsparlement.be) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Gedachtewisseling op 14 juni 2016

1. Toelichting bij de evaluatie door Toerisme Vlaanderen

Seppe Dams, ambassadeur Steunpunt Vakantieparticipatie bij Toerisme Vlaanderen, zegt dat hij zal beginnen met de definitie van het decreet Toerisme voor Allen en een schets van de huidige sector. Vervolgens komt dan de evaluatie van het decreet. Daarbij zullen zowel de verblijven (jeugd- en volwassenenverblijven) de managementondersteuningspunten als de sociaal-toeristische verenigingen aan bod komen. Daarna zullen een aantal algemene conclusies worden geformuleerd en zal op een aantal trends worden ingegaan, met een mogelijke impact op de toekomst. Ook het traject sociaal toerisme zal daarbij worden toegelicht.

1.1. Wat is Toerisme voor Allen volgens het bestaande decreet?

Volgens het decreet van 18 juli 2003 gaat het om "een niet-commercieel toerisme en/of recreatie, dat evenwaardig is aan andere vormen van toerisme en/of recreatie en dat:

- bijzondere aandacht heeft voor en drempelverlagende inspanningen levert ten aanzien van allen die gehinderd worden in een volwaardige deelname aan buitenhuisvakantie zoals gezinnen, jeugd, personen met een handicap, personen die in armoede leven, bejaarden en eenoudergezinnen ongeacht hun leeftijd, gezondheid, economische, sociale of culturele achtergrond;
- tot doel heeft niet-consumptieve, niet-commerciële toerismebeleving die gericht is op het aanbieden van niet louter ontspanning, maar wel van vrijetijdsbesteding in gezins-, groeps- of individueel verband en die het fysieke, psychische, sociale en culturele welzijn ten goede komt. Zowel het dag- als het verblijfstoerisme zijn aan de orde;
- een sociaal-economisch aanvaardbare prijszettingpolitiek hanteert, die in het bijzonder specifieke doelgroepen zoals jeugd, gezinnen, personen met een handicap, personen die in armoede leven, bejaarden en eenoudergezinnen stimuleert."

De volgende dia brengt dat schematisch in beeld, met centraal de vakantiegan-ger, die een vraag heeft en geconfronteerd wordt met een financiële drempel. Aan de andere kant staan de aanbieders van logies en attracties en daartussen zijn de sociaal-toeristische verenigingen werkzaam, die voor toeleiding zorgen. De managementondersteuningspunten (MOP's) zorgen voor ondersteuning van de aanbieders van logies. Daarnaast zijn er nog andere spelers, zoals het Centrum voor Jeugdtoerisme, dat inhoudelijke ondersteuning biedt aan jeugdverblijven. Aan de kant van de overheid is er Toerisme Vlaanderen, de verstrekker van subsidies, maar ook het Steunpunt Vakantieparticipatie. Bij de vakantiebemiddelaars zijn sociale organisaties en OCMW's, en de Rap op Stapkantoren, die lokaal het aanbod beter bekend maken.

1.2. Evaluatie van het decreet Toerisme voor Allen

1.2.1. *Waarom een evaluatie?*

Aan de basis van de evaluatie van het decreet liggen een aantal vaststellingen. Vooreerst blijkt voor het transitietraject sociaal toerisme dat er wijzigende noden zijn in de samenleving en dat het belang van maatschappelijk verantwoord ondernemen toeneemt. Daarnaast is er de impact van het nieuwe Logiesdecreet, is er een nieuwe interpretatie van de drempels en is er nood aan eenvoudigere en efficiëntere subsidieregels. Dat blijkt uit de beleidsnota en het wordt ook aangegeven door sociaal-toeristische verenigingen en managementondersteuningspunten.

1.2.2. *Doelstellingen van het bestaande decreet*

In de memorie van toelichting wordt als eerste doelstelling vermeld het scheppen van een wettelijk kader voor bestaande instellingen en organisaties uit het sociaal toerisme. Daarnaast was het ook de bedoeling het recht op vakantie mogelijk te maken voor die groepen in de samenleving waarvoor de vakantie-drempel te hoog ligt: jeugd, gezinnen, personen met een handicap, mensen die in armoede leven, bejaarden en eenoudergezinnen. Andere doelstellingen zijn de bepaling van en afstemming op de doelgroepen, aandacht voor dagrecreatie en groepstoerisme, het opheffen van discriminaties en spanningsvelden tussen sociaal, commercieel en niet-commercieel, een herziening voor een doelgericht financieel beleid en het voeren van een prijszettingsbeleid.

1.2.3. *Methodiek voor de evaluatie*

De evaluatie is geen beoordeling door de administratie. Er werd geprobeerd een synthese te maken van het bestaande cijfermateriaal. Per categorie van het decreet worden een aantal cijfers gebracht en een SWOT-analyse. De bronnen waarop daarvoor een beroep werd gedaan, worden in de presentatie duidelijk aangegeven.

1.2.4. *Elementen in de evaluatie en instrumenten van het decreet*

Het decreet bepaalt voor elk van de categorieën – jeugdverblijven, volwassenenlogies, MOP's en sociaal-toeristische organisaties – normen en criteria. Hetzelfde geldt voor de erkenningen. Er zijn ook subsidies voor infrastructuur, voor animatie en voor werking en personeel.

1.2.5. *Wat valt niet onder het decreet en deze evaluatie?*

Niet onder het decreet vallend en dus ook geen deel uitmakend van deze evaluatie, zijn het Steunpunt Vakantieparticipatie en het netwerk vakantieparticipatie, het Rap op Stapnetwerk en andere ondersteunings-instrumenten zoals de nieuwbouw van tien hostels, de tewerkstellingsprojecten en de klaverbladfinanciering.

1.2.6. *De verblijven*

Het totaal aantal bedden bedraagt ongeveer 50.000, of 25 percent van het totaal aantal bedden. Daarbij moet voor ogen worden gehouden dat het hier alleen om commerciële logiezen gaat, niet om tweede verblijven. Er zijn momenteel 608 erkenningen voor Toerisme voor Allen. Uit het getoonde overzicht blijkt dat het in overgrote mate om jeugdverblijven gaat. Er zijn 555 jeugdverblijven en 73 volwassenenlogiezen, met respectievelijk 40.000 en 10.000 bedden. Voor de jeugdverblijven is een omzetcijfer bekend: 132 miljoen euro in 2013, voor het

volwassenenlogies zijn daarover geen cijfers. Een volgende tabel geeft de evolutie weer van het aantal centra en het aantal overnachtingen vanaf 2006. Daaruit blijkt een gestage toename.

Jeugdverblijven

Bij de jeugdverblijven zijn er drie types: A, B en C, gaande van geen bedden tot bed/douche en daglokaal, en de hostels. Er is erkenning mogelijk en via Toerisme Vlaanderen kunnen infrastructuursubsidies worden toegekend. Werkingssubsidies kunnen via het Departement CJSM worden verkregen, maar alleen als er vooraf een erkenning is op basis van het decreet Toerisme voor Allen. 90 percent van de TVA-erkenningen gaat naar jeugdverblijven.

De SWOT-analyse van de jeugdverblijven geeft als sterktes: stijging van de capaciteit, stijging van de overnachtingen, toename van de kwaliteit en de toegankelijkheid, de erkenning als kwaliteitslabel, de eenduidigheid in de normen, de duidelijke klantengroep en de garantie voor jeugd en tot slot de link met de andere regelgeving inzake jeugd. Zwaktes zijn de lage bezettingsgraad (waarmee weliswaar rekening werd gehouden), het gegeven dat er niet veel jeugdverblijven in stedelijk gebied zijn en de mogelijke vernauwing daardoor, het beperkt internationale gebruik, het feit dat het hier om een bottom-upverhaal gaat, de vaststelling dat voor de types A en B de verblijfsfunctie soms sterk ondergeschikt is aan de jeugdwerkfunctie en de vele administratie.

Kansen zijn volgens de SWOT-analyse: het jeugdtoerisme zorgt voor de eerste toeristische ervaring, de demografie (mogelijk een grotere vraag of bezetting), het Masterplan Bivakplaatsen, de populariteit in Vlaanderen van jeugdwerk en jeugdbewegingen, de mogelijkheid van verbreding (bijvoorbeeld groepstoerisme), de daling bij de sneeuwklassen, de diversificatie van het publiek (wat een opportuniteit inzake marketing biedt), de groeiende diversiteit en het marktpotentieel, de mogelijkheden tot verbreding (internaten als jeugdverblijfcentra in steden, groepstoerisme, internationaal) en tot slot de stijgende vraag naar medegebruik. Als bedreigingen worden gezien: het gegeven dat bos- en zeeklassen onder druk staan, de dalende bezettingsgraden in bepaalde periodes (augustus bijvoorbeeld), het feit dat een aantal jeugdverblijven nog altijd zonevreemd zijn, de verouderende uitbaters, het gebrek aan competentie om met diversiteit en medegebruik om te gaan en de toenemende renovatienoden.

Volwassenenlogies

Bij het volwassenenlogies gaat het om vakantiecentra en openluchtrecreatieve verblijven, in totaal 73 verblijven. Zestien daarvan hebben het A-label voor toegankelijkheid, achttien hebben het label A+ en daarvan zetten dertien bovendien in op toerisme met zorg.

Ook voor het volwassenenlogies is een SWOT-analyse uitgevoerd. Die wees als sterke punten aan: de marktcorrigerende werking (er is een inhaalbeweging geweest naar kwaliteitsvol en betaalbaar logies), de normering, het feit dat lidmaatschap van de koepel geen voorwaarde meer is voor erkenning, de diversiteit in het aanbod en de proeftuinen rond zorgtoerisme, die impulsen hebben gegeven. De zwaktes die uit de analyse naar voren kwamen zijn de perceptie van oversubsidiëring van het TVA ten overstaan van de reguliere sector en de beschermde benamingen (bijvoorbeeld zorgtoerisme). Er werden ook een aantal kansen gedetecteerd: het level playing field van het Logiesdecreet, de schaalgrootte en faciliteiten, de marktopportuniteit die wordt geboden door de vergrijzing, de vermaatschappelijking van de zorg, het verenigingstoerisme, de clubformule en dergelijke, en de vrijwilligersnetwerken. Tot slot werden ook een aantal bedreigingen vastgesteld: de verschuiving naar individueel toerisme, de

perceptie van ouderwetsheid, het ontbreken van competenties (bijvoorbeeld marketing en ondersteuning), de gevolgen van de vergrijzing (nood aan investeringen in toegankelijkheid, zorg met vakantiebeleving), de mindere zichtbaarheid en het ontbreken van een wervend verhaal en tot slot de versnipperde sectorondersteuning voor professionalisering en marketing.

1.2.7. Managementondersteuningspunten

Bij de managementondersteuningspunten gaat het om tien expertisecentra. Zij moeten minstens ondersteuning bieden aan vier TVA-verblijven. Hun taken zijn de vorming van het personeel van de verblijven, het begeleiden van het management, het ontwikkelen van nieuwe toeristische producten, het onderzoeken van het profiel van specifieke doelgroepen en marktonderzoek. Het gaat hier om 550.000 euro subsidies, 20 percent van de erkende logiezen zijn aangesloten bij de MOP's en zij staan voor 30 percent van de totale bedden capaciteit van Toerisme voor Allen.

De volgende dia geeft een overzicht van de ondersteuningspunten, het aantal verblijven, het aantal bedden en de werkings- en personeelssubsidie.

De SWOT-analyse geeft als sterktes aan voor de MOP's: de mogelijkheid om de besteding van de middelen transparant te maken, de impact op professionalisering en het feit dat er een duidelijke gesprekspartner is voor de overheid. Zwakke punten zijn de versnippering van de ondersteuning en de expertise, de beperkte samenwerking, de vaststelling dat de link tussen subsidie en resultaat bij de vakantieganger niet altijd even duidelijk is, het gegeven dat het omschreven takkenpakket ter discussie staat vanuit de sector en de omvangrijke administratie.

De MOP's bieden ook diverse kansen: de heroriëntering die bepaald is in het transitietraject sociaal toerisme en in de beleidsnota, de mogelijke synergieën met andere ondersteuners (bijvoorbeeld Horeca Vlaanderen), de kwaliteitsondersteuning vanuit TVL via het Logiesdecreet, het marktpotentieel van 80 percent, de verbreding van de focus (niet louter op logies maar ook het geheel van de vakantieketen) en de nood aan kennisondersteuning in het veld. Twee bedreigingen werden gedetecteerd: het soms onduidelijke profiel en de blijvende versnippering.

1.2.8. Sociaal-toeristische verenigingen

Sociaal-toeristische verenigingen zorgen voor toeleiding van mensen in armoede naar het toeristische gebeuren. Sinds 2008 is er een stijging van 3432 naar 4458 deelnemers. De subsidie bedraagt tot 75 percent van de kosten van de vakantie en er is subsidie voor een coördinator mogelijk. 25 percent van de deelnemers zijn telkens 'nieuw', wat tot empowerment moet leiden.

Wat er met de uitval gebeurt, is niet volledig duidelijk. Mogelijk zijn er mensen die geen vakantie meer nemen, in het reguliere toerisme terechtkomen of via het Steunpunt Vakantieparticipatie op vakantie gaan. Hoe het precies zit, zal verder onderzoek moeten uitwijzen. Duidelijk is alvast dat het hier om begeleiding van de moeilijkste groep gaat. Het gaat om een intens begeleidingstraject in de hele vakantieketen.

De kostprijs van een week vakantie bedraagt 172 euro per deelnemer. Zelf draagt die daarin tussen 30 en 70 euro bij, wat vaak aan de hand van een spaarplan gebeurt. Uit een benchmark met de reguliere sector blijkt dat dit een zeer goedkope manier is om op vakantie te gaan. Een groot pluspunt voor de

betrokken mensen is blijkbaar dat ze na de vakantie kunnen vertellen dat ze op vakantie zijn geweest.

Het personeel van deze verenigingen omvat een groot aantal vrijwilligers. Het totaal bedrag van de subsidiëring is 733.000 euro. In een tabel wordt weergegeven om welke organisaties het gaat, hoeveel vrijwilligers zij hebben, wat de vakantiekosten in 2015 waren en hoeveel de loonkosten voor de coördinator bedragen.

Uit de SWOT-analyse blijkt dat de sociaal-toeristische verenigingen een aantal sterke punten hebben. In tegenstelling tot de andere luiken in het decreet waar de subsidies vooral dienen voor infrastructuur of het beheer daarvan, leveren deze organisaties maatwerk volgens de specifieke noden van een kwetsbare groep vakantiegangers. Voorts is er een groei van het aantal reizigers, werden er verdere stappen naar professionalisering gedaan en is er een divers aanbod. Er zijn ook zwakke punten: met zestien organisaties is er een versnippering voor deze kleinere groep, er is veel administratieve overlast in de subsidieregeling en de sectorondersteuning is niet verankerd, in tegenstelling tot bij de verblijven. De ambitie tot verdere professionalisering, de sterke vrijwilligerswerking en het bereiken van de doelgroep door lokale inbedding, zijn dan weer kansen. Ook hier werden enkele bedreigingen vastgesteld: de versnippering en kleinschaligheid, de soms nog te persoonsafhankelijke organisaties, het gebrek aan bepaalde competenties en de vraag die nog steeds groter is dan het aanbod.

1.3. Algemene conclusies

Op basis van de voormelde vaststellingen werden een aantal algemene conclusies geformuleerd. Die worden in tabelvorm weergegeven, op basis van de doelstellingen van het decreet. Per doelstelling worden telkens de verwezenlijkingen vermeld, de knelpunten en problemen en de ruimte voor groei en/of de mogelijke opties.

Voor de doelstelling van het creëren van een wettelijk kader zijn er zowel voor het bestaande logies als voor de toeleidingsorganisaties verwezenlijkingen, maar wordt weinig flexibiliteit vastgesteld. Ruimte voor groei is er via de nieuwe visie op sociaal toerisme en de impact van het nieuwe Logiesdecreet. Een tweede doelstelling van het decreet was het recht op vakantie garanderen. Op het vlak van kwaliteit en betaalbaarheid is er duidelijk een grote bijdrage geweest. Een knelpunt blijft dat de doelgroepen en de drempels te strikt zijn vastgelegd. Nieuwe drempels moeten het mogelijk maken om op maat te werken.

Bij het bepalen van de doelgroepen situeren de verwezenlijkingen zich bij de senioren, de kindvriendelijkheid, de armoedebestrijding en de betaalbaarheid. Dat er vooral op de infrastructuur wordt gefocust, is wel een knelpunt. Een optie voor de toekomst is dan ook inzetten op de hele vakantieketen.

Ook het ondersteunen van dagrecreatie en groepstoerisme was een doelstelling van het decreet. De specifieke groepsinfrastructuur voor TVA-verblijven is zeker een pluspunt geweest. In de uitvoering blijkt dat verhaal echter enkel op verblijven gericht te zijn, niet op attracties. Ook hier is de rest van de vakantieketen in beeld brengen een optie voor de toekomst.

Het decreet wilde ook de discriminatie van de verblijven ten opzichte van de commerciële sector wegnemen. Het decreet heeft ervoor gezorgd dat Toerisme voor Allen uit het verdomhoekje is geraakt, al blijft het risico op stigmatisering nog altijd een knelpunt. De ruimte voor groei zit hier in het inclusieve wervende verhaal. Wat het doel van het voeren van een financieel ondersteuningsbeleid betreft, is er een duidelijk kader gecreëerd door het decreet, al is dat behoorlijk

rigide en versnipperd. Het kader kan worden vereenvoudigd en flexibeler worden gemaakt en samenwerking kan worden gepromoot.

Van het voeren van een prijszettingsbeleid is nooit sprake geweest, dat is wel indirect gebeurd, door het inzetten op jeugdverblijven bijvoorbeeld. Jeugdlogies kon goedkoop worden gehouden door subsidies. Behalve subsidies zijn er echter geen instrumenten om aan prijszetting te doen. Hier zijn er dus mogelijkheden voor inkomsten door samenwerking, kennisondersteuning enzovoort.

1.4. Trends

Relevante trends in deze sector en in de toeristische sector in het algemeen zijn onder meer het gegeven dat er terug meer vakanties dichterbij huis zijn (wat te maken heeft met de economie, duurzaamheidsoverwegingen en veiligheidsredenen), het belang dat wordt gehecht aan beleving en ervaring, de groeiende vraag naar betaalbaar toerisme, de complexer en diverser wordende vraag (op het vlak van drempels), een tendens naar medegebruik en een toenemende focus op MVO, ook in het reguliere circuit.

1.5. Transitietraject sociaal toerisme

Het transitietraject sociaal toerisme was een breed stakeholdertraject waarin op zoek werd gegaan naar de toekomst van het sociaal toerisme. Een aantal veranderingen in de samenleving hebben daartoe geleid, zoals de opkomst van maatschappelijk verantwoord ondernemen, de werking van het netwerk vakantieparticipatie en de budgetvakanties. In een leuze samengevat wordt dat: 'sociaal toerisme is niet iets wat je bent, maar iets wat je doet'.

Sociaal toerisme heeft de ambitie om in de vakantieketen alle drempels die een individu of groep niet op eigen kracht kan overwinnen, weg te werken. Hiervoor is samenwerking noodzakelijk tussen partners die werken vanuit een maatschappelijk verantwoorde visie. Daarbij wordt gefocust op de vakantieketen, vanaf het dromen van vakantie tot de vakantie zelf en de verhalen die er nadien over verteld worden.

Het spectrum van het sociaal toerisme gaat van pure vzw's, die sociaalgericht non-profit werken, tot enkel winstgerichte profit, met daartussen een gamma van ondernemingen die een rol kunnen spelen in dit landschap.

Binnen dit traject zijn tot slot zes transitielijnen uitgetekend:

- van een enkelvoudige sector naar een multiplayer netwerk;
- van een doelgroepsgericht naar een progressief universeel aanbod;
- van enkelvoudige acties naar een mechanisme;
- van het aanbieden van logies naar het wegwerken van drempels in de volledige vakantieketen;
- van het ontwikkelen/investeren van een aanbod naar promotie en toeleiding;
- van het huidige decreet Toerisme voor Allen naar een nieuwe invulling.

2. Bespreking

Rik Daems, voorzitter, merkt op dat er heel wat informatie werd gebracht. De vraag is nu of het aangewezen is de bespreking nu te voeren, dan wel in een volgend stadium.

Jan Van Esbroeck dankt de vertegenwoordigers van TVL voor de uitgebreide toelichting. Omdat deze informatie allemaal nieuw is, lijkt het hem aangewezen om een en ander eerst grondig te bekijken.

Bart Caron is het daarmee eens. Deze – overigens zeer goede – evaluatie brengt onder meer ook beleidsopties mee en dus is het aangewezen om ook een politieke bespreking te houden, in aanwezigheid van de minister. Bovendien lijkt het zinvol om ook een beperkt aantal veldspelers te horen en zo te vernemen hoe de grote sociaal-toeristische organisaties tegenover een potentieel veranderings-traject staan.

Cathy Coudyser suggereert om eventuele technische vragen over deze evaluatie schriftelijk door te geven. Met de minister kunnen de politieke vragen dan worden bekeken. Deze evaluatie is een traject van de administratie, in samenspraak met de sector. De sector is dus al op de hoogte, maar dat neemt niet weg dat het inderdaad goed zou zijn om de diverse stakeholders uit te nodigen voor een hoorzitting.

Johan Verstreken sluit zich bij de voorgaande sprekers aan.

II. Gedachtewisseling op 28 juni 2016

1. Vragen en opmerkingen van de leden

Marnic De Meulemeester zegt dat het duidelijk was dat er een hervorming van het TVA-decreet aankwam. In het Vlaams regeerakkoord werd vermeld: "Om 'Toerisme voor Allen' zo veel mogelijk waar te maken, breiden we het aanbod van het Steunpunt Vakantieparticipatie verder uit en profileren we Vlaanderen als een bestemming voor zorgvakanties."

Het nieuwe TVA-decreet moet iets doen aan het veranderende logieslandschap. TVL gaf in een rapport van 2014 al aan dat de grens vervaagt tussen commercieel logies dat onder het Logiesdecreet valt en verblijf dat onder sociaal toerisme valt. De TVA-verblijven stellen zich commerciëler op en commerciële verblijven stellen zich meer open voor sociaal toerisme. Het vernieuwde Logiesdecreet speelt al in op die trend door alle logies te vatten, op vier uitzonderingen na, waaronder de categorie jeugdverblijven van Toerisme voor Allen. Het nieuwe TVA-decreet zal zich dus vooral moeten toespitsen op verblijven voor de jeugd en ook het bepalen van de vereisten voor een erkenning van Toerisme voor Allen die bedrijven die commercieel logies aanbieden kunnen aanvragen.

Het nieuwe TVA-decreet biedt een kans om overzichtelijke wetgeving te creëren. Voor alle verblijven worden de basisnormen vastgelegd in het Logiesdecreet en daar bovenop komt de regelgeving voor TVA-verblijven waarvoor eigenaars van commercieel logies een erkenningsaanvraag kunnen doen.

Toerisme voor Allen moet zich voor Open Vld richten op drie belangrijke aspecten, met in de eerste plaats leeftijdstoegankelijkheid, dus de jeugdvakanties. Daarnaast is er de toegankelijkheid voor personen met een beperking en de financiële toegankelijkheid, voor personen in armoede. Deze drie categorieën verdienen elk een specifieke aanpak, want de noden en eisen zijn in elke categorie verschillend. Hoe kan er nog meer ingespeeld worden om deze doelgroepen nog meer te bereiken dan nu het geval is?

Voor licht zorgbehoevenden kan er door de reguliere, commerciële logiessector, mits kleine aanpassingen, perfect worden ingespeeld op de vraag. Hoe loopt de samenwerking met de reguliere logiessector?

Hoe groot is het huidige tekort binnen het aanbod van zorgvakanties en het aanbod van het Steunpunt Vakantieparticipatie? Uit onderzoek blijkt immers dat er qua diversiteit en spreiding nog stappen kunnen worden gezet. Uit een

informatiebrochure van 2013 bleek dat goedkope verblijven met een groot aantal bedden moeilijk te vinden zijn. Andere opmerkingen betroffen het beperkte stedelijke aanbod van goedkope logiestypes en het beperkte aanbod van jeugdverblijven van categorie A in West-Vlaanderen. Hoe ver staan de verbeteringen op het vlak van deze knelpunten? De cijfers van Toerisme Vlaanderen zijn wat gedateerd, hoe kunnen die beter up-to-date worden gehouden?

Veel jeugdverblijven staan leeg tijdens de week. Hoe kan er nuttige invulling gegeven worden aan de ruimte die niet gebruikt wordt?

Toerisme Vlaanderen kaart aan dat er gebrekkige samenwerking is tussen de verschillende MOP's en dat de ondersteuning en de expertise versnipperd zijn. De werkingskosten zijn vooral overheadkosten en komen de toerist te weinig ten goede. Hoe kan de link tussen subsidie en resultaat volgens de minister beter worden gemaakt?

Wat de verbeteringen voor de sociaal-toeristische verenigingen betreft, kan iets worden gedaan aan de manier van subsidiëren. De evolutie van projectsubsidies naar een meerjarenplanning kan bijvoorbeeld helpen. Ook de administratieve overlast die hierbij komt kijken moet worden aangepast. Wat kan er gedaan worden aan de gebrekkige aanwezigheid van jeugdverblijven in stedelijke omgeving?

Cathy Coudyser wijst erop dat deze evaluatie een heel traject heeft afgelegd, waarbij ook de sector zelf was betrokken, wat uiteraard een goede zaak is. Los van de bronnen die werden geraadpleegd, is het transitietraject dat daaruit is gekomen belangrijk evenals het drempelonderzoek dat is gebeurd. Er werd vastgesteld dat er veel meer drempels zijn dan die waar bij het vorige beleid op werd ingezet en waar uiteraard verder op moet worden ingezet: drempels voor mensen met een beperking, voor mensen met financiële noden en voor de jeugd. Er zijn ook drempels in de hele keten: drempels voor het zoeken van een bestemming, bij het boeken, bij het vinden van geschikt logies, bij de vrijetijdsbesteding ter plaatse en bij het vervoer van en naar de vakantieplaats. Het huidige decreet heeft zijn nut bewezen, maar is duidelijk aan reflectie toe. Er moet worden bekeken hoe de bevindingen van de evaluatie kunnen worden geïmplementeerd. Er is inderdaad ook het gegeven dat er een nieuw Logiesdecreet is, waar de hostels en de volwassenenlogiezen nu onder vallen. Een aantal bijstellingen zijn dus zeker nodig.

Het lid gaat vervolgens nader in op de drie categorieën. Voor de MOP's, de expertisecentra, geeft de SWOT-analyse duidelijk aan dat er toch wel een versnippering is van ondersteuning en expertise, dat er maar een beperkte samenwerking is tussen de verschillende expertisecentra en dat de link tussen de subsidie en het resultaat bij de vakantieganger niet helemaal duidelijk is. Dit is dezelfde discussie als de expertisecentra in het Cultureel Erfgoeddecreet. Ze krijgen heel wat subsidies, er zijn veel expertisecentra maar op het terrein vraagt men zich soms af of de expertise niet te theoretisch blijft en te weinig meerwaarde biedt op het terrein. Ook in de beleidsnota is sprake om de MOP's te heroriënteren. Er kunnen synergieën worden gezocht om ze een meerwaarde te laten zijn voor de vakantieganger. De MOP's zijn ook aangewezen partners om niet enkel te focussen op logies maar op de hele vakantieketen.

Heel wat ondernemingen, ook kleine ondernemingen, in de toeristische sector maken al meer werk van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het is dan ook goed om de schotten weg te werken tussen de socialprofit- en de non-profitsector. Misschien kan daar een meer stimulerend beleid van worden gemaakt.

Wat de verblijven betreft, werd er al op gewezen dat de volwassenenverblijven en de hostels nu reeds onder het vernieuwd Logiesdecreet vallen. Het decreet op de jeugdverblijven wordt momenteel geëvalueerd onder de bevoegdheid van Vlaams minister Gatz. Het is uitkijken naar de resultaten van deze evaluatie. Misschien is er hier een opportuniteit om de jeugdverblijven onder te brengen in een apart decreet of moeten zaken die uit de evaluatie blijken worden meegenomen in het TVA-decreet.

De sociaal-toeristische verenigingen leveren zeer goed werk op het terrein, ze leiden mensen in armoede toe naar vakantie, bieden maatwerk en begeleiden de moeilijkste groep die anders niet op vakantie gaat. Aan de basissubsidies voor deze vzw's mag in geen geval worden geraakt. Die verenigingen steunen vaak zeer sterk op vrijwilligers, wat moet worden toegejuicht, maar vaak hangen ze dan zeer fel af van de trekker van de groep, met alle gevolgen vandien als die trekker al dan niet tijdelijk wegvalt. De vrijwilligers blijken bovendien soms nood te hebben aan vorming, kennisondersteuning en enige professionalisering. De verschillende organisaties zijn ook sterk versnipperd. Hoe is de regionale spreiding?

Vera Jans merkt op dat promotie een kritische factor is. In de presentatie was sprake van een beddenscapaciteit van ongeveer 50.000 in 2015, wat goed is voor 25 percent van het totaal aantal bedden. Het gaat daar over bijzonder veel overnachtingen, het sociaal toerisme neemt 17,5 percent van het totaal aantal overnachtingen voor zijn rekening. Hoe wordt dat vertaald naar de promotie? Is er een apart promotiebudget? Hoe verhoudt zich dat tot het totale promotiebudget? Staat de promotie in verhouding tot het percentage dat deze vorm van toerisme vertegenwoordigt?

In de presentatie werd een vergelijking gemaakt van het aantal centra en het aantal overnachtingen vanaf 2006 voor de jeugdverblijfcentra, de hostels en de volwassenencentra. Bij de jeugdverblijfcentra en de hostels blijkt er een positieve evolutie, bij de volwassenencentra is er echter een daling. Wat is de verklaring daarvan?

Bij het volwassenenlogies zijn er verblijven met een A-label voor toegankelijkheid, met een label A+ en verblijven met label A+ die inzetten op toerisme met zorg. Hoe zit het dan met de andere vakantiecentra, die geen label hebben? Welke kwaliteitsvereisten gelden daarvoor en onder welke inspectie of controle vallen die verblijven?

Kan er een stand van zaken worden gegeven van de proeftuinen rond zorgtoerisme? Als dat nu niet kan, dan is het lid bereid daarover een schriftelijke vraag in te dienen.

In de de sociaal-toeristische verenigingen zijn heel wat vrijwilligers actief. Is er daarvoor in een budget voorzien bij TVL, of enige vorm van ondersteuning? Of wordt daarvoor eerder het algemeen vrijwilligersbeleid gehanteerd, samen met andere beleidsdomeinen?

De voorliggende evaluatie is belangrijk. Met welke snelheid en welke (extra) middelen zal hier uitvoering aan worden gegeven, om de drempels in de vakantieketen weg te werken? Er wordt terecht naar veel drempels gekeken, maar de mensen die financieel het meest kwetsbaar zijn mogen niet uit het oog worden verloren. Doelgroepen die kapitaalkrachtig zijn, zijn ongetwijfeld interessant voor de commerciële sector, maar er moet over worden gewaakt dat er altijd voldoende ruimte en promotie gaat naar mensen in armoede en mensen die financiële drempels ervaren. Die mensen moeten altijd een relevant deel blijven uitmaken van dit brede verhaal.

Johan Verstreken wijst erop dat een evaluatie van het decreet ook vereist dat de werking van het Steunpunt Vakantieparticipatie wordt geëvalueerd. Dat is essentieel want er is reeds meer dan tien jaar ingezet op een drempel, te weten armoede. Hierbij hoort ook de vraag of het steunpunt al dan niet een bredere rol zal krijgen.

Er wordt sterk de focus gelegd op de hele vakantieketen, waar het voorheen hoofdzakelijk om logies ging. Het lid steunt de nieuwe benadering maar blijft ervan overtuigd dat de expertise en de specifieke infrastructuur in sociaal toerisme een hoofdelement blijft in het overwinnen van drempels. De algemene themalijnen, zoals kindvriendelijkheid, zijn wel nuttig maar onvoldoende.

In de beleidsbrief staat vermeld: "In het licht van deze bredere opdracht heroriënteer ik de bestaande overeenkomsten met de MOP's waarbij we hun expertise maximaal valoriseren.". Betekent dit dat de MOP's een rol blijven spelen als actor in TVA?

Hoe wordt een decreet voor Toerisme voor Allen gekoppeld aan de opdrachten van Toerisme Vlaanderen? De zichtbaarheid van het sociaal toerisme mag niet verdwijnen. De waarden van TVA moeten inderdaad in de bredere vakantieketen horizontaal worden meegenomen. Het lid staat achter het maatschappelijk verantwoord ondernemen, maar de vraag is hoe het verhaal van Toerisme voor Allen daaraan zal worden gekoppeld en of er voor sommige mensen geen hoge drempel zal zijn om op vakantie te kunnen gaan.

Bart Caron vindt het een goede zaak dat er een evaluatie is gebeurd en onderstreept dat het om een goede evaluatie gaat. De sterktes, zwaktes, bedreigingen en opportuniteiten werden zeer goed in beeld gebracht. Het lid zal vooral ingaan op het sociaal toerisme. Er zijn nog altijd belangrijke doelgroepen in de samenleving die weinig of soms zelfs niet kunnen participeren aan vakantie en voor wie dit beleid een belangrijke instap blijft betekenen. Dat kan op twee manieren: via het bestaande decreet en via het Steunpunt Vakantieparticipatie. Blijft de minister er nog altijd van overtuigd dat een decreet dat de drempel voor toerisme laag houdt, belangrijk is?

Er zijn de afgelopen jaren diverse onderzoeken en rapporten geweest. Het lid verwijst naar de HIVA-studie 'Vakantie met meerwaarde: beeld en toekomst van het sociaal toerisme in Vlaanderen' van 2012. In dat rapport werden een aantal aanbevelingen aan het beleid gedaan die vandaag meer dan ooit van belang zijn. Zo werd er aanbevolen om mensen in armoede en mensen met zorgbehoeften te blijven ondersteunen en om sociaal-toeristische verenigingen te ondersteunen, niet alleen voor mensen in armoede, maar ook voor mensen met een functiebeperking, zieken en ouderen. Andere aanbevelingen luiden: blijf energiebesparende maatregelen ondersteunen, subsidieer ook investeringen in kleinschalige gezelligheid, multifunctionaliteit en aanpassingen voor maatschappelijke behoeften, blijf animatie financieel ondersteunen, omdat dit de sociale cohesie in de hand werkt en zorgt voor gemeenschapsvorming en een zinvolle vrijetijdsbesteding. Sociaal toerisme heeft de ambitie om in de vakantieketen alle drempels die een individu of een groep niet op eigen kracht kan overwinnen, weg te werken. Hopelijk strookt dit alles met de intenties van de minister?

De vraag is nu hoe het technisch verder moet. In de evaluatie worden een aantal mogelijkheden of kansen aangegeven, waar de spreker zich grotendeels kan bij aansluiten. Toch blijft het een noodzaak om een aparte regeling te hebben en niet alleen een inkanteling in of gelijkschakeling met het Logiesdecreet. Hoe ziet de minister de verhouding met het Logiesdecreet?

Het lid blijft ervan overtuigd dat het zinvol is om het sociaal toerisme te blijven stimuleren. Dat is wat uit beeld verdwenen en moet in de toekomst weer meer naar voor worden gehaald. De tweespalt in Toerisme Vlaanderen, dat enerzijds vooral in het buitenland toeristische promotie voert voor Vlaanderen en anderzijds inzet op binnenlands toerisme voor doelgroepen, is daar niet bevorderlijk voor. Beide zijn niet altijd compatibel en in de beeldvorming wordt vooral de nadruk gelegd op de eerste dimensie. De indruk bestaat dat het verhaal van Toerisme voor Allen wat ondergesneeuwd geraakt door de grote internationale marketingmodellen.

Het is wellicht ook nodig om de criteria wat te harmoniseren, basiscriteria te ontwikkelen en tegelijkertijd voldoende diversiteit van logiesvormen mogelijk te maken in het sociaal toerisme: van een bivakplaats met tenten tot een degelijk uitgerust huis voor ouderen. Ook in het secundair aanbod van nevenactiviteiten zoals animatie moet er diversiteit zijn. Het gaat daar allicht om meer dan louter geld, maar een deel van de bestaande financiële middelen moet daarvoor maximaal worden ingezet.

Een andere dimensie is het Steunpunt Vakantieparticipatie. Dat steunpunt heeft de voorbije jaren schitterend werk geleverd. Het is opmerkelijk dat men erin slaagt om mensen die daar nog maar weinig of niet van konden genieten, tegen betaalbare prijzen naar de reguliere toeristische sector te zenden en om aanbieders te overtuigen om in dat systeem te stappen. Die dynamiek verdient aandacht en verdere ondersteuning en die lijn moet kunnen worden doorgetrokken. De kracht hiervan is dat geen stigmatiserend onderscheid wordt gemaakt met 'gewone' gasten en dat het om dezelfde reguliere aanbieders gaat. Het zou wel goed zijn als er wat meer inzicht en kennis zou worden verzameld over de evolutie van Toerisme voor Allen. Eerder is er al gepleit voor een kenniscentrum om de informatie te bundelen en om daarover te publiceren. Al dan niet binnen TVL zou het nuttig zijn om een plek te hebben waar de kennis wordt verzameld en ontsloten, zodat ook bijvoorbeeld aanbieders er een beroep op kunnen doen. Wat is de mening van de minister dienaangaande?

2. Antwoorden van minister Ben Weyts en van de vertegenwoordigers van Toerisme Vlaanderen

Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, zegt dat uit de evaluatie in elk geval duidelijk blijkt dat er gezien de gewijzigde noden, een aanpassing en modernisering nodig is. Er is een uitbreiding van het aantal spelers in het sociaal-toeristische veld die maatschappelijk verantwoord ondernemen, wat een goede zaak is, en dat is niet langer beperkt tot de non-profitsector. De schotten tussen commerciële en niet-commerciële organisaties moeten daarom worden weggenomen. Voorts is er een vraag om in plaats van te focussen op doelgroepen, vooral te vertrekken vanuit de drempels die worden vastgesteld. Wat de drempels betreft, mag er niet langer louter worden gefocust op de financiële drempel, maar moeten alle drempels in ogenschouw worden genomen. Die drempels bestaan niet alleen op het vlak van het logies, maar bijvoorbeeld ook bij het vervoer, het zetten van de eerste stap naar een aanbieder of de activiteiten ter plaatse. Alle fases binnen de vakantieketen moeten dus worden bekeken. Conform het regeerakkoord, de beleidsnota en beleidsbrief moet ervoor worden gezorgd dat toerisme toegankelijk is voor iedereen, welke drempels er ook mogen zijn.

Een andere constatacie is dat de samenwerking in de volledige vakantieketen moet worden gestimuleerd en dat dus niet alleen maar mag worden gefocust op de logiezen. Het bestaande aanbod is duidelijk goed, het komt er vooral op aan ervoor te zorgen dat de promotie in de toeleiding wordt verbeterd. Tot slot blijkt dat een nieuw decreet ook zal moeten zorgen voor een zekere heroriëntering van

de MOP's en een vereenvoudiging van de subsidies voor sociaal-toeristische organisaties. Die organisaties leveren goed werk en zorgen voor zorg op maat voor de meest kwetsbaren, maar lopen nogal eens verloren door de administratieve rompslomp. Uit de SWOT-analyse blijkt ook dat de financiële ondersteuning van de MOP's nogal versnipperd is, dat er weinig samenwerking is en dat het resultaat van de subsidiëring in functie van het takenpakket niet altijd even duidelijk is. Vandaar de nood aan heroriëntering. Uit de evaluatie blijkt ook dat de sector nood heeft aan enige professionalisering en aan samenwerking. Wellicht is ook enige schaalvergroting aangewezen via een bundeling van krachten.

De minister zegt dat dit zijn eerste vaststellingen op basis van de evaluatie zijn. Wellicht is het wenselijk om ook de sectoren zelf eens aan het woord te laten hierover. Voor de antwoorden op de eerder technische vragen verwijst hij naar de aanwezige vertegenwoordigers van Toerisme Vlaanderen.

Seppe Dams, ambassadeur Steunpunt Vakantieparticipatie bij TVL, bevestigt dat er een kleine daling is van de overnachtingen in de volwassenenverblijven. Dat heeft met diverse factoren te maken. Een aantal verblijven hebben het moeilijk gekregen en sommige hebben zelfs hun deuren moeten sluiten. Een daling van de capaciteit heeft onvermijdelijk een impact op het aantal overnachtingen. Nadien is er wel weer een stijging geweest, onder meer doordat een aantal verblijven nieuwe managers hebben gekregen die een ander beleid voeren.

Wat de vraag betreft over de kwaliteitsvereisten voor de verblijven zonder label, zegt de spreker dat door het decreet erkenningsvoorwaarden worden opgelegd. Daarin wordt ook omschreven welke kwaliteitsvereisten er zijn voor erkende verblijven. Met een A-label en een label A+ wordt aan bijkomende voorwaarden voldaan inzake toegankelijkheid en toerisme met zorg.

Het Steunpunt Vakantieparticipatie is niet geëvalueerd omdat dit een zelfevaluatie zou geweest zijn, wat toch een vreemde situatie zou zijn, en omdat dit geen onderdeel is van het decreet. Het maakt uiteraard wel deel uit van het veld en in die zin is het wel correct dat het belangrijk is om dit samen te bekijken. Ook de verhouding tussen Toerisme voor Allen en MVO verloopt nu al via het Steunpunt Vakantieparticipatie. Zowel commerciële organisaties als TVA-organisaties bieden immers logies aan via het steunpunt en de boekingen gebeuren bij beide. Bij de TVA-huizen zijn er natuurlijk wel meer overnachtingen.

Voor de vrijwilligerswerking worden geen middelen toegekend vanuit Toerisme Vlaanderen. Er worden alleen werkingsmiddelen toegekend en in een aantal gevallen ook middelen voor coördinatie, maar niet voor de ondersteuning van de vrijwilligerswerking. Dat gebeurt via het algemene vrijwilligersbeleid.

Voor de stand van zaken inzake de proeftuinen rond zorgtoerisme wordt inderdaad best een schriftelijke vraag ingediend, want die gegevens moeten worden opgezocht.

Els Lowyck, diensthoofd Projectfinanciering bij TVL, gaat in op het aanbod van jeugdlogies in de stedelijke omgeving. Dat dit aanbod gebrekkig is, wordt inderdaad soms opgemerkt. Aan de andere kant is het ook wel zo dat jeugdbewegingen net de buitenomgeving gaan opzoeken. Het is dan ook niet helemaal zeker of er voor alle jeugddoelgroepen nood is aan meer aanbod, ook omdat er in de steden een groot aanbod qua hostels is, al zijn die weliswaar op een andere doelgroep gericht. Enkele jaren geleden werd al eens bekeken welke types A, B en C er bijkomend nog nodig zijn en toen bleek het aanbod voldoende te zijn. Nu wordt overwogen om opnieuw eens na te gaan in welke steden er eventueel een tekort is. Dat er een absoluut tekort zou zijn is momenteel echter niet bewezen.

Seppe Dams zegt dat de problematiek van de leegstand tijdens de week inderdaad nader kan worden bekeken. Er zou ook omgekeerd kunnen worden gekeken in het kader van het stedelijke verhaal. Er staan bijvoorbeeld internaten leeg. Een en ander moet met enige nuance worden bekeken. Een aantal jeugdverblijven, en zeker de kleinere types, worden vaak ook als jeugdlokaal gebruikt door een jeugdbeweging. Een aantal andere verblijven proberen almaar meer in te spelen op opportuniteiten zoals bijvoorbeeld bosklassen en natuurklassen. Een jeugdverblijf in Watou bijvoorbeeld speelt heel bewust niet in op de Grote Oorlog, maar zoekt een andere invalshoek via het STEM-verhaal. Heel wat technische scholen blijken daar nu langs te komen en dat voorbeeld krijgt navolging.

Wat de spreiding van de sociaal-toeristische organisaties betreft, is het zo dat een aantal van die organisaties zeer lokaal zijn ingebed en vooral samenwerken met de lokale armoede-organisatie. Een aantal andere werken wat ruimer. Horizont vzw bijvoorbeeld is vooral in Limburg ingebed, maar er gaan mensen uit heel Vlaanderen via hen op vakantie en ook het aanbod van vakanties is gespreid. Een en ander zou nog wat beter in kaart kunnen worden gebracht, maar het is niet zo eenduidig omdat een aantal van de kleinere spelers meer lokaal zijn terwijl de grotere eigenlijk op het Vlaamse niveau werken.

Els Lowyck stipt nog aan dat ook een vraag werd gesteld over de promotie. Het aanbod wordt wel meegenomen, maar Toerisme Vlaanderen werkt nu eenmaal in belangrijke mate op de buitenlandse markten, zodat vooral het aanbod in de kunststeden in de kijker wordt gezet als er promotie wordt gemaakt voor de hostels en eventuele andere geschikte jeugdverblijven.

Seppe Dams tekent hierbij aan dat dit wel los staat van de promotie die het Steunpunt Vakantieparticipatie aanbiedt. Dat is ook een van de troeven die via de gidsen van het steunpunt worden geboden. Een meerwaarde voor het MVO-verhaal van een aantal commerciële spelers en evengoed van de TVA-spelers, is net het feit dat hun aanbod wordt bekendgemaakt en dat ze in moeilijke toeristische periodes toch mensen kunnen aantrekken. Dat is een vorm van bekendmaking, maar via een gesloten systeem.

3. Bijkomende vragen en antwoorden

Bart Caron komt terug op de relatie met het Logiesdecreet. Kan de minister aangeven wat zijn bedoeling dienaangaande is? Zou het niet zinvol zijn om het Steunpunt Vakantieparticipatie een plaats te geven in een vernieuwd decreet, vanuit de beleidskeuze om iedereen toe te laten vakantie te nemen?

Het klopt dat de MOP's moeten worden gerationaliseerd en zo mogelijk ook enigszins geprofessionaliseerd. De subsidiebedragen zijn zo klein dat er weinig professionalisme mogelijk is en de versnippering is zeer groot. De kennis en de verspreiding daarvan zouden gediend zijn met een rationalisatie. Met de verzuiling is het weliswaar altijd moeilijk om te rationaliseren, maar het gaat om zo kleine organisaties dat de slagkracht zeer beperkt is.

Geldt dit ook niet tot op zekere hoogte bij de verenigingen? Daar gaat het om een rist verenigingen met subsidies tussen 4000 en 90.000 euro. Ook daar lijkt het wenselijk om die organisaties te stimuleren om tot werkbaarder en krachtiger structuren te komen.

Minister *Ben Weyts* merkt op dat de volwassenenverblijven nu onder het Logiesdecreet vallen. De mogelijkheid tot dubbele erkenning, via het TVA- en het Logiesdecreet, moet naar zijn mening wel behouden blijven. Of het technisch een goede zaak zou zijn om het Steunpunt Vakantieparticipatie in het decreet op te

nemen, is nog de vraag. Het gaat immers om een decretaal kader ten behoeve van derden – non-profitorganisaties en bedrijven die aan MVO doen – waarbij dan een overheidsorganisatie zou worden ondergebracht. Op het eerste gezicht lijkt dat niet aangewezen, maar het kan nader worden bekeken.

Wat tot slot de MOP's betreft, zegt de minister dat de analyse van Bart Caron correct is en dat schaalvergroting en professionalisering nodig zijn.

Rik DAEMS,
voorzitter

Manuela VAN WERDE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid (nieuwe benaming voluit = Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving)
MOP	managementondersteuningspunt
MVO	maatschappelijk verantwoord ondernemen
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
SWOT	strengths, weaknesses, opportunities, threats
TVA	Toerisme voor Allen
TVL	Toerisme Vlaanderen
vzw	vereniging zonder winstoogmerk